

The Journal of Educational Reflections ISSN: 2587-0068	Vol 7, Issue:2, Year: 2023 https://dergipark.org.tr/tr/pub/eduref	Article history Received: 6 November 2023 Received revised form: 21 Dec 2023 Accepted: 30 Dec 2023 Available online: 31 Dec 2023
--	---	---

Teachers' Views on the Teaching of Earthquake in Preschool Education

Okul Öncesi Eğitiminde Depremi Öğretimine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Mustafa ASLANDEREN¹
<https://orcid.org/0000-0002-4070-3056>

Hasan Güner BERKANT
<https://orcid.org/0000-0003-0725-6036>

Özet	Abstract
<p>Dünya üzerinde birçok bölgede olduğu gibi Türkiye’de de doğal afetler ve depremler meydana gelmektedir. Büyük yıkımlara ve ölümlere yol açan son depremler ise 6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş ilinin Pazarcık ve Elbistan ilçelerinde dokuz saat arayla yaşanmış ve bölgedeki birçok ili feci şekilde etkilemiştir. Bu ve bunun gibi felaketlerden başta çocuklar olmak üzere tüm insanlığın etkilendiği belirtilebilir. Bu sebeple çocuklar üzerinde deprem farkındalığının ve öğretiminin erken yaşlarda başlanması gerektiği ileri sürülebilir. Bu araştırmada okul öncesi eğitiminde deprem eğitime ilişkin okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu çerçevede nitel araştırmalardan görüşme yönteminin kullanıldığı araştırmanın örneklemini okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan 20 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşmeler yoluyla elde edilen verilerin çözümlenmesi için içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Verilerin analizi sonucunda ulaşılan bulgulara göre, okul öncesi dönem öğrencilerinde, okul öncesi öğretmenlerinde ve ailelerde depremle ilgili ciddi bilgi ve beceri eksiklikleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu eksikliklere istinaden deprem eğitimi programının kazanım, içerik, öğretme-öğrenme süreci ve ölçme-değerlendirme öğelerinin nasıl olması gerektiği ile ilgili sonuçlara ulaşılmış ve bu sonuçlara göre öneriler sunulmuştur.</p> <p>Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitim programı, deprem, deprem öğretimi, doğal afet</p>	<p>As in many regions of the world, natural disasters and earthquakes occur in our country as well. The last earthquakes, which caused great destruction and death, were experienced in the Pazarcık and Elbistan districts of Kahramanmaraş province on February 6, 2023, with an interval of nine hours, and had a devastating effect on many provinces in the region. It can be stated that all humanity, especially children, has been affected by this and similar disasters. For this reason, it can be argued that earthquake awareness and teaching on children should be started at an early age. In this study, it is aimed to determine the opinions of preschool teachers on the teaching of earthquake in preschool education. In this context, the sample of this study, in which the interview method is used from qualitative research, consists of 20 preschool teachers working in pre-school education institutions. As data collection tool, a semi-structured interview form prepared by the researchers was used. Content analysis method was used to analyze the data obtained through interviews. According to the findings obtained from the analysis of the data, it is concluded that there are serious deficiencies in knowledge and skills about earthquakes in preschool students, preschool teachers, and families. Based on these deficiencies, conclusions are reached about how the items of earthquake education curriculum including learning outcome, content, teaching-learning process, and measuring and evaluation should be, and suggestions are presented in accordance with these results.</p> <p>Keywords: Preschool education curriculum, earthquake, teaching of earthquake, natural disaster</p>

¹ Cor. Author (mustafa.aslanderan@ahievran.edu.tr)

Extended Summary

Introduction

Preschool period constitutes an important stage of individuals' development and educational levels. Since the education given during this period is individuals' first learning experience in schools, the necessity of a systematic pre-school education program is also important (Bertrand, 2012, 2; Özdemir, Erzurun ve Kuru, 2021, 315). However, it can be stated that the pre-school education curriculum realized in Turkey does not include any achievements, subjects, or activities related to earthquakes or natural disasters (MEB, 2013). Whereas, it can be stated that all humanity, especially children, are affected by earthquakes and similar disasters. For this reason, it can be argued that earthquake awareness and teaching on children should be started at an early age. Based on this situation, it is thought that obtaining the opinions of preschool teachers regarding earthquake education in the study will shed light on curricula to be developed in the future and contribute to the literature. In this context, the aim of the study is to determine the opinions of preschool teachers regarding earthquake education in preschool education.

Within the framework of this general purpose, answers are given to the following questions:

- What are the opinions of preschool teachers regarding the earthquake-related knowledge and skill training needs of students and the society?
- What are the opinions of preschool teachers regarding the achievements, content, teaching-learning, and measuring and evaluation dimensions of earthquake education?
- What are the opinions of preschool teachers regarding people and institutions that can be collaborated with in earthquake education?

Method

In the study conducted through interviews which is one of the qualitative research methods. The interviews were held with 20 preschool teachers. The interview method is a process of asking questions and receiving answers for a predetermined topic or purpose (Yüksel, 2020, 548). These interviewed teachers were selected by the maximum diversity sampling method which is one of the purposeful sampling types. Thus, it is aimed to reveal different dimensions of the problem situation (Yıldırım ve Şimşek, 2021, 117). A semi-structured interview form was developed and applied by the researchers to obtain data in the study. In addition to the teachers' personal information, the interview form includes six open-ended questions to determine their opinions on earthquake education in preschool. After the interviews were completed, content analysis method was used to analyze all the data obtained. In content analysis, the collected data is conceptualized and interpreted through themes and codes (Yıldırım ve Şimşek, 2021, 240). Ethics Committee permission was received for the research from Yozgat Bozok University Ethics Commission Board on 18/05/2023. The opinions of two faculty members in the field of Educational Sciences were taken into consideration for the scope, structure, and language validity of the interview questions in the research. To ensure reliability, Miles and Huberman's (1994) reliability analysis formula was used and it was calculated as 83%. This value, which indicates internal consistency, must be at least 80% (Miles & Huberman, 1994).

Conclusion, Discussion and Recommendations

According to the results obtained in the research, there are deficiencies in earthquake-related knowledge and skills in preschool students, preschool teachers and families. In addition, there is a need for psychological and social training on what to do before, during, and after the earthquake. Since the first environment in which children begin learning is the family environment and it is thought that their families may lack knowledge, especially about earthquakes, parents should be given the necessary training on this subject (Sapsağlam, 2019, 290). However, providing psychological support to children, especially after the earthquake, is an intervention method that should be emphasized (UNICEF, 2014, 105). In the study, it was concluded that the achievements and subjects related to earthquake teaching should be added to the pre-school education curriculum and that their addition would contribute positively to the curriculum. When creating achievements and topics related to earthquake teaching for the pre-school education curriculum, the attention spans, psychological backgrounds and learning styles of children in this age group should be taken into consideration (Doğan, 2016, 4). On the other hand, it has been concluded that methods such as drama, video, games, supporting with visuals, trips, simulations and activities that will make students active in the process and appeal to more than one of their senses should be used in the process. The study concluded that preschool teachers are of the opinion that measurement and evaluation of earthquake teaching can generally be done through observation. In addition, it has been determined that methods such as question-answer and portfolio can also be used. Teachers are of the opinion that Disaster and Emergency Management Presidency and the Red Crescent are the primary institutions and people with whom they can cooperate in earthquake education.

Giriş

Bireylerde gelişim fiziksel, bilişsel, duyuşsal, sosyal, dil, cinsel, ahlak gelişimi gibi alt başlıklarda ele alınsa da gelişim süreci bir bütün olarak ilerler (Senemoğlu, 2020, 7). Birbirleriyle etkileşim halinde olan bu gelişim alanlarının kapasitelerinin üst düzeye çıkarılabilmesi için okul öncesi dönemde verilen eğitim önem arz etmektedir. Çünkü bireylerin gelişiminin ve eğitim kademelerinin önemli bir basamağını okul öncesi dönem oluşturmaktadır. Okul öncesi eğitim bilimsel ve organize olmuş bir yapı ile verilmelidir (Özdemir, Erzurun ve Kuru, 2021, 315). Bu dönemde verilen eğitim bireylerin okullardaki ilk öğrenme deneyimleri olduğundan sistemli bir şekilde yürütülmesi gerekmektedir. Bu sebeple okul öncesi eğitim programı önemli bir gerekliliktir

Aslandereen, M. & Berkant, H. G. (2023). Okul öncesi eğitimde depremin öğretimine ilişkin öğretmen görüşleri. *Journal of Educational Reflections*, 7(2), 22-34.

(Bertrand, 2012, 2). Bu dönemdeki eğitimin sistematik bir temele sahip olmasının, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından geliştirilen eğitim programları ile olabileceği ileri sürülebilir.

Türkiye’de hazırlanan ilk okul öncesi eğitim programının 1952 yılında olduğu bilinmektedir. Ardından 1989, 1994, 2002, 2006 ve 2013 yıllarında programlar güncellenerek uygulamaya konulmuştur (Yerliyurt ve Ersoy, 2021, 4107). Son olarak 2013 yılında güncelenen okul öncesi eğitim programı da 2006 yılında yürürlüğe konulan program geliştirme çalışmaları ile oluşturulmuştur. Geliştirilen programda Türk millî eğitiminin genel amaçları, okul öncesi eğitiminin amaçları, okul öncesi eğitiminin temel ilkeleri ve okul öncesi dönemin önemi vurgulanmaktadır. Bununla birlikte programda, okul öncesi eğitimi programının tanıtımı yapılarak dönemin gelişim özellikleri, kazanımlar ve göstergeler, eğitiminin planlanması ve uygulanması, eğitiminin değerlendirilmesi ayrıntılı olarak ele alınmakta ve süreçte fayda sağlayabilecek formlara da yer verilmektedir (MEB, 2013, 7).

Okul öncesi eğitiminin amacı, çocukların tüm alanlardaki gelişimini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlayarak ilkokula hazırlanmasıdır. Bununla birlikte okul öncesi eğitim programı özellikle temel yaşam becerilerinin öğretimini de amaçlamaktadır (MEB, 2013, 10). Okul öncesi eğitimi alan bireyler ile almayan bireyler arasındaki farklılıklar üzerine yapılan çalışmalarda okul öncesi eğitimi alan bireylerin ilkokuldaki gelişimlerinin olumlu anlamda farklılaştığı belirtilmektedir (Altunok Çal ve Yeşil, 2019, 2416; Çoban ve Ergenekon, 2021, 4; Dikici Sığırtmaç, Hoş ve Abbak, 2011, 208; Tantekin Erden ve Altun, 2014, 483). Bu nedenle bu dönemdeki çocuklar okul yaşantılarına yeni başladıklarından ve sahip olacakları ilk izlenimler ileriki yaşlarda okula bakış açılarını şekillendireceğinden, dönemin kritik önemi bulunmaktadır (Sak, 2005, 2). Bu dönemde çevresel uyarıcılar bireyin gelişimini olumlu olduğu kadar olumsuz yönde de etkileyebilir. Bu nedenle bireylerin çevresinde oluşabilecek istenmeyen olaylar ya da doğal afetler gibi olumsuz etki yaratabilecek durumlara karşı hazırlıklı ve bilgili olmaları gerekmektedir. Çünkü bu dönemdeki bireylerin gelişimini bu gibi durumlar olumsuz etkileyebileceğinden, gelişim özellikleri ile uyumlu olarak başatmalarına yönelik beceriler kazanmaları yönünde eğitilmelerinin önemli olduğu belirtilebilir.

Afetler insanlar üzerinde gerek sosyal anlamda gerekse fiziki anlamda kayıplar ortaya çıkaran ve toplumu etkileyen olaylardır. Bunlardan biri olan deprem, kaynağını yerin katmanlarından alan ve yeryüzünde titreşimlere neden olabilen kısa süreli bir doğa olayıdır (Öcal, 2007, 1). Türkiye, bulunduğu konum ve jeolojik özellikleri nedeniyle sık sık şiddetli depremlerle karşı karşıya kalan ve bundan sonra da kalmaya devam edeceği bilinen bir ülkedir. Bu depremlerin toplumsal, psikolojik ve ekonomik bakımdan en az zararla atlatılabilmesi için, depremin sıradan bir doğa olayı haline getirilmesi ve yapılacak işlemlerin bu bilinçle yerine getirilmesi fayda sağlayacaktır (Özdemir, Ertürk, Güner ve Koca, 2001, 126). Çünkü istatistiklere göre deprem, gerçekleştiği zaman çok kısa bir süre içerisinde en çok tahribata yol açan, çok sayıda kayıp ve yaralıya sebep olan en etkili afettir. Deprem, insanların yaşamı kadar kültürel birikimleri üzerinde de yıkıcı etkisi bulunmaktadır. Bu bağlamda Türkiye, tarih bakımından zengin olmasına karşın depremlerden dolayı yerine konulması mümkün olmayan tarihi yapıların yok olması tehlikesi ile karşı karşıyadır. Geçmişte depremler sonucunda yok olan birçok uygarlığın olduğu da bilinmektedir (Işık ve diğerleri, 2012, 87). Bu nedenle bireylerin depreme karşı bilinçlendirilmesi ve eğitilmesi gerekmektedir. Deprem eğitiminin ise belli bir plan ve program dahilinde verilebileceği yerler şüphesiz eğitim kurumlarıdır (Öztürk, 2013, 310).

Doğal afetlere karşı bilinçli hareket edilmesi gerekliliği ile birlikte, özellikle de depremin sık yaşandığı Türkiye’de toplumla birlikte çocukların da farkındalığının artırılması gerekmektedir. Şüphesiz ki çocuklar olası bir afette en fazla risk taşıyan gruplar arasındadır (Doğan, 2016, 4). Bu sebeple okul öncesi eğitim kurumlarından başlanarak çocukların deprem başta olmak üzere yaşanabilecek doğal afetlere karşı sistemli bir şekilde bilgilendirilmesi önemlidir (Doğan ve Kırkıncıoğlu, 2020, 147-155). Okul öncesi dönem çocuklarına belirli gün haftalarda uygulanan doğal afet eğitimi programlarının çocuklardaki farkındalığı artırdığı belirtilebilir. Özellikle de deprem eğitimi programlarında deprem öncesi, esnası ve sonrasında yapılacak işlemler hakkında ciddi derecede farkındalığın oluştuğu da belirtilebilir. Bu nedenle, okul öncesi dönemden başlanarak sınıfta yapılan çeşitli etkinlikler yoluyla öğrencilerde deprem bilinci ve farkındalığı oluşturulmalıdır (Fetihi ve Gülay, 2011, 4; Tuncer, Sözen ve Sakar, 2021, 21). Bu bağlamda okul öncesi dönemde, deprem eğitiminin sistemli ve programlı bir şekilde öğrencilere verilmesi gerektiği ifade edilebilir.

Konuyla ilgili alanyazında yer alan çeşitli çalışmalara rastlanmıştır: Yıldız (2020) çalışmasında, deprem öncesi ve deprem sonrası öğrenme ve öğretme süreçlerini incelemiş ve deprem eğitiminin yalnızca deprem öncesi alınacak önlemler açısından değil deprem sonrasında da yapılması gerekenler açısından da ele alınması gerektiğini vurgulamıştır. 1999 Atina depreminin ardından Travma Sonrası Stres Bozukluğu (TSSB) semptomları yaşayan çocuklarda kısa süreli grup bilişsel-davranışsal müdahalesinin etkilerinin incelendiği bir çalışmada, araştırmaya katılan çocuklarda TSSB belirtilerinde istatistiksel olarak anlamlı bir azalma olduğu belirtilmektedir (Giannopoulou, Dikaiakou & Yule, 2006). Çocukların afetlerle nasıl başa çıktıklarını anlamaya

yönelik yapılan bir başka çalışmada ise, deprem sonrası okul öncesi çocuklarının kendi gelişim düzeylerine uygun profesyonel müdahalelere ve eğitimlere ihtiyaçları olduğu belirtilmektedir (Deering, 2000). Aydoğdu ve Fofana (2023) tarafından yapılan bir başka çalışmada, depremin çocuklar üzerindeki etkisi ve deprem yaşayan çocuklara yönelik müdahale programları incelenmiştir. Bu araştırma sonucuna göre depremin çocukların birçok gelişim alanında olumsuz etkilerinin olduğu ve bu olumsuz etkileri iyileştirmek ve depremle ilgili farkındalıklarını artırmak amacıyla müdahale çalışmalarının yapıldığı belirlenmiştir. Aynı amaçla yapılan bir başka çalışmada da (Aral, 2023) deprem sonrasında çocuğun günlük rutinlerine dönmesi için mutlaka psikososyal destek almasının sağlanması ve oyunun her şeye ilaç olduğunun unutulmaması gerektiği vurgulanmaktadır. Okul öncesi öğrencilerine yönelik hazırlanan deprem eğitim programının etkilerinin belirlenmesi ve ebeveyn katılımının önemini vurgulanması üzerine hazırlanan çalışmada ise ebeveyn katılımıyla gerçekleştirilen programın daha etkili olduğu vurgulanmaktadır (Gülay, 2010).

MEB'in okul öncesi eğitim için hazırlanmış olduğu ve halen uygulanmakta olan öğretim programı (MEB, 2013) incelendiğinde deprem ya da doğal afetleri içeren bir kazanım, konu ya da etkinliğin yer almadığı görülmektedir. Bunun yanı sıra okul öncesi öğrencilerine yönelik doğal afet konulu çalışmaların sınırlı sayıda olmasından (Sapsağlam, 2019, 289) hareketle, çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin deprem eğitimine yönelik görüşlerinin alınmasının, ileride geliştirilecek programlara ışık tutacağı ve alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda çalışmanın problem cümlesi "okul öncesi öğretmenlerinin deprem eğitimine ilişkin görüşleri nelerdir?" şeklinde ifade edilebilir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, okul öncesi eğitimde deprem eğitimine ilişkin okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerinin belirlenmesidir. Bu genel amaç çerçevesinde şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Öğrencilerin ve toplumun depremle ilgili bilgi ve beceri eğitimi ihtiyaçlarına yönelik olarak okul öncesi öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?
2. Okul öncesi öğretmenlerinin, deprem eğitiminin kazanımlarının hangi gelişim alanında olması gerektiğine ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Okul öncesi öğretmenlerinin, deprem eğitiminin içeriğinin nasıl olması gerektiğine ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Okul öncesi öğretmenlerinin, deprem eğitiminin eğitim durumlarının nasıl olması gerektiğine ilişkin görüşleri nelerdir?
5. Okul öncesi öğretmenlerinin, deprem eğitiminin ölçme-değerlendirme boyutunun nasıl olması gerektiğine ilişkin görüşleri nelerdir?
6. Okul öncesi öğretmenlerinin, deprem eğitiminde iş birliği yapılabilecek kişi ve kurumlara ilişkin görüşleri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, nitel araştırmalarda veri toplama yöntemlerinden olan görüşme yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırmalar, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel verileri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, doğal ortamlarda olayların gerçekçi bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin takip edildiği araştırma olarak ifade edilebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2021, 37). Bu yöntem araştırma sorularına yanıt vermek için kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan görüşme yöntemi, önceden belirlenmiş bir konu ya da amaca yönelik soru sorma ve yanıtları alma şeklinde gerçekleştirilen bir süreçtir (Yüksel, 2020, 548). Bu doğrultuda, çalışmada okul öncesi öğretmenleri ile deprem eğitimine ilişkin görüşmeler yapılmıştır.

Araştırmanın Örnekleme

Bu araştırmanın örneklemini, 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Kırşehir ili merkezinde ve Akpınar ile Mucur ilçelerinde görev yapan 20 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışmanın örnekleme oluşturulurken öğretmenlerin il ya da ilçede çalışma durumları, eğitim durumları, yaş, mesleki kıdem ve cinsiyet ile maksimum çeşitlilikleri sağlanmaya çalışılmıştır. Amaçlı örnekleme türlerinden maksimum çeşitlik örnekleme yönteminde ele alınan araştırmalarda, problem durumuna yönelik farklı boyutların ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2021, 117). Örnekleme oluşturan öğretmenlere ait demografik bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Örneklemdeki Öğretmenlere Ait Demografik Bilgiler

Değişkenler		f	%
Görev Yeri	İl Merkezi	9	45
	İlçeler	11	55
Yaş	25-30	2	10
	31-35	3	15
	36-40	6	30
	41 ve üzeri	9	45
Kıdem	0-9 yıl	3	15
	10-19 yıl	12	60
	20 yıl ve üzeri	5	25
Eğitim Durumu	Lisans	17	85
	Lisansüstü	3	15
Cinsiyet	Kadın	18	90
	Erkek	2	10
İdari Görev	Var	7	35
	Yok	13	65

Tablo 1 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğunu ilçelerde çalışanlar, 41 yaş ve üzerinde olanlar, 10-19 yıl arası kıdeme sahip olanlar, lisans mezunları, kadınlar, idari görevi olmayanlar oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada verilerin elde edilmesi için araştırmacılar tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuş ve uygulanmıştır. Görüşme formunda öğretmenlerin kişisel bilgilerinin yanı sıra, okul öncesinde deprem eğitimine ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik açık uçlu altı soru yer almaktadır. Formda yer alan görüşme soruları Eğitim Bilimleri alanında iki öğretim üyesinin görüşleri alınarak hazırlanmıştır. Hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile örneklemde yer almayan bir öğretmenle pilot görüşme gerçekleştirilmiştir. Pilot görüşme sonrasında tekrar Eğitim Bilimleri alanında bir öğretim üyesinin görüşü alınarak görüşme formuna son hali verilmiştir. Bu süreçte, araştırma soruları ile görüşme sorularının uyumlu olmasına dikkat edilmiş ve bu uyum Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Araştırma Soruları ile Görüşme Sorularının Uyumu

Araştırma Soruları	Görüşme Soruları
Okul öncesi öğretmenlerinin, öğrencilerin ve toplumun depremle ilgili bilgi ve beceri eğitimi ihtiyaçlarına yönelik görüşleri nelerdir?	Öğrencilerinizde ve toplumda depremle ilgili bilgi ve beceri eksikliğine ilişkin eğitim ihtiyacı olduğunu düşünüyor musunuz?
Okul öncesi öğretmenlerinin, deprem eğitiminin kazanımlarının nasıl olması gerektiğine ilişkin görüşleri nelerdir?	Deprem eğitimi ile ilgili program kazanımlarının nasıl olması gerektiğini düşünüyorsunuz?
Okul öncesi öğretmenlerinin, deprem eğitiminin içeriğinin nasıl olması gerektiğine ilişkin görüşleri nelerdir?	Deprem eğitimi ile ilgili program içeriğinde (etkinlik konusu ya da temalarında) nelerin olması gerektiğini düşünüyorsunuz?
Okul öncesi öğretmenlerinin, deprem eğitiminin eğitim durumlarının nasıl olması gerektiğine ilişkin görüşleri nelerdir?	Deprem eğitimi ile ilgili eğitim durumlarının (öğretim etkinlikleri, yöntem ve tekniklerinin) nasıl olması gerektiğini düşünüyorsunuz?
Okul öncesi öğretmenlerinin, deprem eğitiminin ölçme-değerlendirme boyutunun nasıl olması gerektiğine ilişkin görüşleri nelerdir?	Deprem eğitimi ile ilgili sınav durumlarında (ölçme değerlendirme işlemlerinde) ne tür işlemler yapılması gerektiğini düşünüyorsunuz?
Okul öncesi öğretmenlerinin, deprem eğitiminde iş birliği yapılabilecek kişi ve kurumlara ilişkin görüşleri nelerdir?	Deprem eğitimini gerçekleştirmek için iş birliği içinde bulunabileceğiniz kurum ve kişiler kimler olabilir?

Nitel araştırmalarda veri toplama araçlarının çıkış noktası araştırma sorularına bağlı olduğundan (Yıldırım ve Şimşek, 2021), Tablo 2 incelendiğinde araştırma soruları ile görüşme sorularının uyumlu olduğu belirtilebilir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Örneklemdaki görüşme yapılacak öğretmenlerden randevular alındıktan sonra görev yaptıkları okullarda görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya katılan öğretmenlere, görüşme sırasında ses kaydı alınmasına izin verip vermeyecekleri sorulmuş, izin verenlerin görüşmeleri ses kayıt cihazına kaydedilmiş, ses kaydı vermek istemeyen öğretmenlerin cevapları ise araştırmacılar tarafından görüşme formuna notlar alınarak kaydedilmiştir. Görüşmeler her bir öğretmen ile yaklaşık 10 dakika sürmüştür. Görüşme sırasında ortam faktörlerinin görüşme sürecini olumsuz yönde etkilememesine dikkat edilmiştir. Görüşmeler tamamlandıktan sonra ses kayıtları eksiksiz olarak metin haline dönüştürülmüş ve araştırmadan elde edilen tüm verilerin çözümlenmesinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizinde toplanan verilerin temalar ve kodlar yoluyla kavramsallaştırılması ve anlamlandırılması söz konusudur (Yıldırım ve Şimşek, 2021, 240). İçerik analizi ile oluşturulan temalar, alt temalar ve kodlar tablolar halinde bulgular bölümünde sunulmuştur. Ayrıca bulguların daha açık ve anlaşılır olması amacıyla doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Gizliliği sağlamak adına ise öğretmenlere kısaltmalar yapılarak numaralar (Ö1, Ö2, ...Ö19, Ö20 gibi) verilmiştir.

Geçerlik, Güvenirlik ve İnandırıcılık

Araştırma için Yozgat Bozok Üniversitesi Etik Komisyonu Kurulundan 18/05/2023 tarihinde Etik Kurul izni alınmıştır. Araştırmadaki görüşme sorularının kapsam, yapı ve dil geçerliği için Eğitim Bilimleri alanında iki öğretim üyesinin görüşleri dikkate alınmıştır.

Güvenirliği sağlamak amacıyla veriler iki araştırmacı tarafından bağımsız olarak içerik analizine tabi tutulmuş ve kodlamalar yapılmıştır. Birden fazla kodlayıcının birbirinden bağımsız tutarlı kodlamalar gerçekleştirilmesi güvenilirliği artıracığından (Baltacı, 2017, 8) güvenilirliği belirlemek amacıyla Miles ve Huberman'ın (1994) güvenilirlik analizi formülünden yararlanılmıştır: "Güvenirlik=Görüş birliği sayısı ÷ (Görüş birliği+Görüş ayrılığı) x 100" Kodlayıcılar 45 kod üzerinde görüş birliği sağlarken, 9 kodda ise görüş ayrılığı yaşamışlardır. Elde edilen kod sayıları formüle yerine konulduğunda;

$$\text{Güvenirlik} = 45 \div (45+9) \times 100$$

$$\text{Güvenirlik} = \%83 \text{ olarak hesaplanmıştır.}$$

İç tutarlılığı gösteren bu değer en az %80 olması gerekmektedir (Miles & Huberman, 1994). Buna göre görüşme verilerinin güvenilir olduğu görülmektedir.

Çalışmada inandırıcılığı sağlamak amacıyla; uzun süreli etkileşim, araştırmacı önyargılarını azaltma, katılımcı teyidi, amaçlı örneklem, katılımcıların ayrıntılı tanıtımı, araştırma yönteminin ayrıntılı tanıtımı, başka bir araştırmacının süreç ve sonuçları incelemesi yöntemleri (Başkale, 2016, 24) kullanılmıştır. Çalışma kapsamında verilerin toplanması için yeterli süre ayrılarak uzun süreli etkileşim sağlanmıştır. Aynı zamanda araştırmanın yapıldığı ortamda yeterince bulunarak ve örneklemdaki öğretmenlere araştırmanın amacı açıklanarak ön yargıların azaltılması sağlanmaya çalışılmıştır. Katılımcıların ses kayıtları kendilerine dinletilerek veya okutularak cevaplarının teyidlerinin alınması sağlanmıştır. Çalışmada maksimum çeşitlilik yoluyla amaçlı örneklem kullanılmış, örneklemin özellikleri ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Ayrıca yöntem bölümünde araştırmanın süreci açıklanmış, toplanan veriler ve bulgular iki araştırmacı tarafından bağımsız olarak incelenmiştir. Yukarıda açıklanan işlemler ile çalışmanın inandırıcılığı artırılmaya çalışılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde çalışma verileri üzerinde yapılan içerik analizi sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Okul öncesi öğretmenlerinin, öğrencilerin ve toplumun depremlerle ilgili bilgi ve beceri eğitim ihtiyaçlarına yönelik görüşleri Tablo 3'de sunulmuştur.

Tablo 3. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öğrencilerin ve Toplumun Depremle İlgili Bilgi ve Beceri Eğitim İhtiyaçlarına Yönelik Görüşleri

Tema	Kodlar	f
Eğitim İhtiyacı	Öğrenci Eğitimi	12
	Öğretmen Eğitimi	11
	Aile Eğitimi	10
	Deprem Anında Yapılması Gerekenler	8
	Toplumsal Eğitim	7
	Deprem Öncesi Yapılması Gerekenler	6
	Psikolojik Eğitim	5
	Deprem Sonrasında Yapılması Gerekenler	4

Tablo 3 incelendiğinde, öğretmenlerin yarısından fazlasının deprem konusunda öğrenci eğitimi (12/20) ve öğretmen eğitimine (11/20) ihtiyaç olduğunu vurguladıkları görülmektedir. Öğretmenlerin yarısı ise (10/20) aile eğitiminin gerektiğini belirtirken, deprem anında (8/20), öncesinde (6/20) ve sonrasında (4/20) yapılması gerekenlerin öğretimine ihtiyaç duyulduğu da öğretmenlerin bazıları tarafından ifade edilmektedir. Ayrıca toplumsal (7/20) ve psikolojik eğitimin de (5/20) deprem konusunda bir ihtiyaç olduğu öğretmenler tarafından belirtilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden bazılarının konu hakkındaki görüşleri şu şekildedir:

“Sadece burada çok, kapan ve tutun olarak çocuklara gösteriyoruz, bence bu çok yetersiz. Okul öncesinden itibaren çocuklara öğretilmesi gerekiyor. Müfredata girmesi gerekiyor, konu olarak, kazanım olarak, okul öncesi, ilköğretim ve ortaokul artık deprem dersi diye ders olmalı. Bunun da faydalı olacağını nereden anlıyoruz? Bir önceki depremde yaşananları gördük, herkes panik anında yaşamını yitirdi ya da tedbirsizlikten ikinci depremden dolayı. Bunun için eğitim ihtiyacı vardır.” (Ö1)

“Bunu iki boyutlu düşünmek lazım bir afetten önce yapılması gerekenler, bir de afet sırasında yapılması gerekenler olarak. Biz bir deprem ülkesi olarak çocuklarımızı deprem öncesinde neler yapılması gerektiğini öğretmeliyiz. Deprem anında panik oluyoruz herkes kaçıya koşuyor. Nasıl pozisyonu almamız gerekiyor? Bununla ilgili tatbikat yaptık öğrencilerimize anlattık. Bununla ilgili eksiklikler önce anne babaya öğretilmeli.” (Ö7)

“Deprem içinde öğretmenlerimizde de bilgi eksikliği var. Öğrencilerimizde de bir bilgi eksikliği var, toplumumuzun genelinde var bu eksiklik. Problem şu ki çocuklar depremi bilmiyorlar.” (Ö9)

“Bir de bu son deprem olaylarından sonra çok etkilendiler. Bunun için de bir rehber öğretmenin öğrencilerle birebir ilgilenip onları gözlemlemesi gerektiğini düşünüyorum. Çünkü benim öğrencilerim televizyon izleyen öğrenciler, açığı oradaki insanların durumlarını gördükçe çok etkilendiler. Bazı öğrencilerimin gece uyumadığını biliyorum. Bu konuda öğretmenlerin de ayrı olarak eğitilmesi gerekiyor.” (Ö12)

“Biz tatbikatlar yaptık, o tatbikatlarda da çocuklar çok fazla verim alamıyorlar. Kimisine oyun gibi geliyor, kimisi korkuyor hatta korkanlar oluyor, ağlayanlar oluyor. Kısa tutuyoruz öyle olunca. Bu nedenle de çocuklar çok fazla ne yapacağını bilmiyor, keza biz de öyle bu depremde ne yapacağımızı bilemedik. Burada çocuklara çok kapan tutun dedik ama mesela kanepenin yanında cenin pozisyonunda yatmanın daha iyi olduğunu gördük. Eşim arama kurtarmadaydı, öyle insanların daha fazla çıktığını söyledi. Bizlerin de eğitilmesi gerekiyor, özellikle ailelerin eğitilmesi gerektiğini düşünüyorum. Öncesinde insanlar bilgilendirilseydi belki de ölü sayısı bu kadar olmayacaktı.” (Ö16)

Deprem eğitiminin kazanımlarının hangi gelişim alanında olması gerektiğine ilişkin öğretmen görüşleri Tablo 4’de sunulmuştur.

Tablo 4. Deprem Eğitiminin Kazanımlarının Hangi Gelişim Alanında Olması Gerektiğine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Tema	Alt Temalar	Kodlar	f
Kazanım	Gelişim Alanı	Bilişsel Gelişim	13
		Sosyal ve Duygusal Gelişim	13
		Motor Gelişim	11
		Öz Bakım Becerileri	10
	Programa Katkı	Olumlu	12

Tablo 4 incelendiğinde, öğretmenlerin büyük çoğunluğu (13/20) deprem eğitiminin kazanımlarının bilişsel, sosyal ve duygusal gelişim alanında olması gerektiğini ifade etmektedir. Yine öğretmenlerin yaklaşık olarak yarısı da motor gelişim (11/20) ve öz bakım becerilerinde (10/20) kazanımların olması gerektiğine vurgu yapmaktadır. Öğretmenlerin tercihlerine yönelik frekansların yüksek olmasının sebebi deprem eğitiminin yalnızca bir gelişim alanında değil, birkaç gelişim alanında birlikte alınması gerektiğini belirttiklerindedir. Bununla birlikte, öğretmenlerin yarısından fazlası (12/20) deprem eğitimiye yönelik kazanımların olmasının programa olumlu bir katkı sağlayacağını ileri sürmüşlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden bazılarının konu hakkındaki görüşleri şu şekildedir:

“Duygusal anlamda olmalı bence. Benim sınıfımda yok ama diğer sınıflara deprem bölgesinden gelen öğrenciler oldu. Çocuk onlara nasıl davranacağını da bilmeli, arkadaş olarak nasıl yaklaşacağını bilmeli. Mesela bizim bir kampanyamız oldu depremdede öğrencilere, oyuncak kampanyası, her öğrenci bir oyuncak getirdi. Ben getirmem diyen çocuklar da oldu. Ne yapayım onun oyuncak yoksa diyen çocuklar da oldu. Kazanımların olmasının faydalı olacağını düşünüyorum, öğrencilerin bilmesi gerektiğini düşünüyorum.” (Ö2)

“Şöyle bir kazanımımız var, acil durumlarda kendini korur şunu yapar bunu yapar gibi, öz bakım becerilerinde kısa bir kazanımımız var. Yani ele almak istersen onun üzerinden yola çıkabiliriz. Ayrıca bir kazanım oluşturulmalı mı evet oluşturulmalı, nasıl oluşturulmalı, çocuğa göre olmalı deprem sel yangın gibi doğal afetlerde önceden ne yapması gerektiğini bilir. Deprem anında ne yapması gerektiğini bilir gibi. Öz bakıma koyarız. Toplumsal açıdan programa katkısı olur.” (Ö5)

“Tüm gelişim alanlarında olabilir. Özellikle öz bakım ve psikomotor olabilir tabii bilişsel alanda çok önemli sosyal ve duygusal alanda önemli desteklenmesi gerektiğini düşünüyorum.” (Ö10)

Aslandereen, M. & Berkant, H. G. (2023). Okul öncesi eğitimde depremin öğretimine ilişkin öğretmen görüşleri. *Journal of Educational Reflections*, 7(2), 22-34.

“Açıkçası öz bakımda kazalardan korunma diye bir kazanımımız var o kısma da eklenebilir. Deprem sadece ondan korunma olarak değil de deprem sonrasında da çok büyük psikolojik sonuçları var. Dolayısıyla sosyal gelişim alanında da kazanımlar oraya eklenebilir. Bizim artık deprem bölgesinde olduğumuzu kabul edip bununla ilgili çok önemli çalışmalar yapmamız gerekiyor. Plan ve programlarımıza dediğiniz gibi bu hedeflerin eklenmesi gerekiyor. Hem de sadece Mart ayında senede bir hafta uygulamakla kalmamalı bu iş.” (Ö14)

“Plan yenilenmeli çünkü kazanım yok. Psikomotor ve sosyal duygusal alanda olmalı.” (Ö20)

Okul öncesi öğretmenlerinin, deprem eğitiminin içeriğinin nasıl olması gerektiğine ilişkin görüşleri Tablo 5’de sunulmuştur.

Tablo 5. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Deprem Eğitiminin İçeriğinin Nasıl Olması Gerektiğine İlişkin Görüşleri

Tema	Alt Temalar	Kodlar	f
İçerik	Doğal Afetler	Ayrı	17
	Kapsamında	Birlikte	7
	Yaş Grubu	Hepsi	16
		48-60 ay	3
		60-72 ay	1

Tablo 5 incelendiğinde, deprem eğitiminin konusunun ayrı bir içerik oluşturularak verilmesi gerektiğini öğretmenlerin büyük bir bölümü (17/20) belirtmektedir. Bununla birlikte okul öncesi eğitim programı, 36-48 ay, 48-60 ay ve 60-72 ay olmak üzere üç gruptan oluşmaktadır (MEB, 2013). Görüşlerine başvuru alan öğretmenlerin büyük bir bölümü (16/20) deprem konusunun tüm gruplarda olması gerektiğini vurgularken, üç öğretmen 48 aydan başlanması gerektiğini ve bir öğretmen de sadece 60-72 ay yaş grubunda olması gerektiğini belirtmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden bazılarının konu hakkındaki görüşleri şu şekildedir:

“Ayrı olarak ele alınması gerektiğini düşünüyorum. Bir ara bir değerler eğitimi ilk başladığında çok önem verilmişti. Biz de deprem ülkesinde yaşadığımızdan dolayı değerler eğitimi gibi ayrıca önem verilebilir. Her grupta uygulanabilir ama küçük çocuklara daha anlayacağı gibi giderek artırılabilir, ama en küçük yaşta başlanabilir.” (Ö4)

“Doğal afetler olarak hepsi bir arada alınmalı ama deprem ayrıca da ele alınmalı bence. Çünkü ülkemiz zaten deprem kuşağında önce doğal afetleri çocuklara anlatıp sonra depremde neler olabilir? Belki onunla ilgili etkinlikler düzenlenebilir. Bence her bölümde olmalı. Çünkü depremin hangi yaşta hangi çocuğa geleceği bilinmediği için her bölüme alınmalı.” (Ö8)

“Başlı başına deprem konusu olmalı bence. Hele ki bizim yaş grubumuzda başlı başına deprem olarak alınması gerekiyor. Çünkü diğer afetleri kattığımızda çocuk bir karmaşaya düşer. En son yaş grubunda olmalı.” (Ö11)

“Zaten doğal afetler dediğimizde bizim öncelikle konumuz deprem oluyor, ama yangındır, seldir, heyelandır, ele alıyoruz, ama depremin sanki başlı başına ele alınması, vurgulanması gerekir diye düşünüyorum. Çok küçük yaş grubunda soyut olduğu için algılayabileceklerini çok düşünmüyorum. Özellikle biraz daha büyük aylardaki çocukların daha algılayabileceklerini kurguladığımız bu tatbikatlarla izlettığımız videolarla işte bu çok kapalı tutun durumuna daha bilinçliler. Küçük yaşta daha soyut geliyor hocam o yüzden 48-60’tan başlanmalı.” (Ö15)

“Doğal afetlerle birlikte alınmalı küçük yaşlarda ileri dönemlerde ayrı olarak yapılmalı bence. Her dönemde seviyeye göre olmalı kesinlikle.” (Ö18)

Okul öncesi öğretmenlerinin, deprem eğitiminin eğitim durumlarının nasıl olması gerektiğine ilişkin görüşleri Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6 incelendiğinde, öğretmenlerin büyük çoğunluğu (16/20) deprem öğretiminde dramının kullanılabilirliğini belirtirken, yarısından fazlası da (11/20) videolardan yararlanılabileceğini belirtmektedir. Yine öğretmenlerin yarısına yakını (8/20) oyun ile öğretimin önemini vurgularken, görsellerle destekleme, etkinlik, simülasyon, yaparak-yaşayarak öğrenme ve tatbikat gibi uygulamalar da öğretmenler tarafından önerilmektedir. Bunlara ek olarak deprem öğretiminde; hikaye, deney, gezi, uzman daveti, gösteri, afiş hazırlama, tiyatro, soru-cevap, ödev ve beyin fırtınası gibi yöntem, teknik ve uygulamalar az sayıda öğretmen tarafından önerilmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden bazılarının konu hakkındaki görüşleri şu şekildedir:

“AFAD hikaye kitapları yayımlayabilir. Depremle ilgili ya da doğal afetlerle ilgili hikayeler yayımlayabilir, sonra çizgi filmler eğitici olanlar ve animasyonlara önem verilebilir. Hatta dediğim gibi bu AFAD’ın herhalde her ilde merkezi vardır. Bence oradaki profesyonel kişilerin okula gelip burada canlandırma yaparak çocuklara drama yaptırarak mesela öyle oyunlaştırarak daha iyi anırlar bence. Ama tutup da çocuklar deprem olmuş gibi yapalım çok kapalı el ele tutuş deyince pek kalıcı olmuyor. Simülasyon da kullanırsa iyi olur, niye çocuk orada o titreşimi yaşar. Siz emin olun biz böyle konuşuyoruz ama çocuklar görenek, yaparak-yaşayarak yaptıkları şeyleri hiçbir zaman unutmuyorlar.” (Ö1)

“Kostümlerle, materyallerle drama yaptırılabilir. Çocuğun somut olarak görebileceği bir şey yaptırılabilir. Çocuklar için sanat etkinliği verilebilir, videolu anlatımlar izletilebilir. Oyun oynatarak deprem anlatabiliriz.” (Ö5)

Aslandereen, M. & Berkant, H. G. (2023). Okul öncesi eğitimde depremin öğretimine ilişkin öğretmen görüşleri. *Journal of Educational Reflections*, 7(2), 22-34.

"Bence bir simülasyon kesinlikle olmalı. Sadece anlatmak farazi, biz bile anlamıyoruz. Güzel simülasyonlu araçları var. Ben Ankara'da görmüştüm öyle araçlar gezilebilir." (Ö9)

"Deney yapılabilir. Drama yaptırılabilir. Özellikle de bu kafa tutma hareketleri çok kapalı tutun bunlar yaptırılabilir." (Ö11)

"Somutlaştırarak anlatmamız gerekiyor. Çeşitli videolarla, drama şeklinde. Hazırlanmış görseller. Hikaye anlatımı olabilir. Türkçe dil etkinliği, oyunlaştırma vs." (Ö13)

"Öncelikle bir görselle bunu vurgulamamız gerekiyor. Küçük videolar animasyon türü şeyler izletilip daha sonra çocuklarla sohbet niteliğinde neler yapabiliriz, bunları konuşabiliriz. Bir de ev ortamına inebiliriz hocam evinizde biz ne gibi tedbirler alıyoruz? Ya da neler almalyız? Bunu gidince ailenizle de konuşun özellikle annenize babanıza anlatın sorgulayın diyebiliriz. Bu şekilde beyin fırtınası şeklinde de yapabiliriz." (Ö15)

Tablo 6. Okul Öncesi Öğretmenlerinin, Deprem Eğitiminin Eğitim Durumlarının Nasıl Olması Gerektiğine İlişkin Görüşleri

Tema	Kodlar	f
Eğitim Durumları	Drama	16
	Video	11
	Oyun	8
	Görsellerle Destekleme	6
	Etkinlik	6
	Simülasyon	5
	Yaparak-Yaşayarak	5
	Tatbikat	5
	Hikaye	3
	Deney	3
	Gezi	2
	Uzman Daveti	2
	Gösteri	2
	Afiş Hazırlama	1
	Tiyatro	1
	Soru-cevap	1
Ödev	1	
Beyin Fırtınası	1	

Okul öncesi öğretmenlerinin, deprem eğitiminin ölçme-değerlendirme boyutunun nasıl olması gerektiğine ilişkin görüşleri Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7. Okul Öncesi Öğretmenlerinin, Deprem Eğitiminin Ölçme-Değerlendirme Boyutunun Nasıl Olması Gerektiğine İlişkin Görüşleri

Tema	Kodlar	f
Ölçme-Değerlendirme	Gözlem	15
	Soru-Cevap	6
	Portfolyo	4
	Anekdot Kaydı	3
	Rubrik	1
	Kontrol Listesi	1

Tablo 7 incelendiğinde, öğretmenlerin büyük çoğunluğu (15/20) deprem öğretiminin ölçme-değerlendirme boyutunda gözlem yönteminin kullanılması gerektiğini vurgulamaktadır. Bazı öğretmenler ise, soru-cevap, portfolyo ve anekdot kaydının da kullanılabilirliğinden bahsetmişlerdir. Birer öğretmen ise rubrik ve kontrol listelerinin deprem öğretiminin ölçme-değerlendirmesinde kullanılabilirliğini belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden bazılarının ölçme-değerlendirme boyutu hakkındaki görüşleri şu şekildedir:

"Eğer çocuk ciddiye alıyorsa bu konuda yeterli bilgisi varsa o bizim için yeterli olur bence. Ama bir kağıdı alıp da şu doğru mu bu yanlış mı diye ölçemeyiz. Ama konuyu verdikten sonra bir tatbikat yapılması bir örnek olaydı işte öğrenci evet ben bunu hatırladım şöyle yapıyordum hocam demesi bize bir dönüt. Gözlemlerimizle ölçme-değerlendirmeyi gerçekleştirebiliriz." (Ö3)

"Açıkçası bizde bir kalem kağıt değerlendirmesi yok. Genellikle gözlem, rubrik, anekdot kaydı bunlarla değerlendirmeler yapılıyor." (Ö6)

"Biz zaten okulu ne kadar sürede boşaltırız diye tatbikat yaptık bizi o süreyi baz alarak ölçtük. Açıklamalar ve değerlendirmeler yaptık." (Ö10)

Aslandereen, M. & Berkant, H. G. (2023). Okul öncesi eğitimde depremin öğretimine ilişkin öğretmen görüşleri. *Journal of Educational Reflections*, 7(2), 22-34.

"Değerlendirmemiz biraz zor olur aslında özellikle de bu yaş grubunda değerlendirme biraz daha soyut kalabilir. Belki portfolyo ile olabilir." (Ö11)

"Bir hikaye anlattım onunla ilgili sorular sorabilirim bir drama yaptık dramanın aşamaları ile ilgili sorular sorabilirim, öyle ölçülebilir. Ya da uygulama yaptığımızda çok kapalı tutun şeklinde bunları ne kadar yapıyor o şekilde ölçülebilir. Kendi gözlemlerime dayanarak daha sonra tekrar ediyoruz ve bu bence bir yıla yayılmalı, konu konu değil de sürekli tekrar etmeliyiz daha çok bilinçlenmeleri açısından." (Ö13)

Okul öncesi öğretmenlerinin, deprem eğitimi için iş birliği yapabilecekleri kişi ya da kurumlara ilişkin görüşleri Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8. Okul Öncesi Öğretmenlerinin, Deprem Eğitiminde İş Birliği Yapılabilecek Kişi ve Kurumlara İlişkin Görüşleri

Tema	Kodlar	f
İş Birliği	AFAD	15
	Kızılay	10
	Bakanlıklar	6
	Kolluk Kuvvetleri	4
	Okul Personelleri	3
	Rehberlik Servisi	2
	Yeşilay	1
	AHBAP	1
	Belediyeler	1

Tablo 8 incelendiğinde, öğretmenlerin büyük çoğunluğu (15/10) deprem öğretiminde AFAD ile iş birliği yapılabileceğinden bahsederken, yarısı da (10/20) Kızılay ile yapılabileceğini belirtmektedirler. Ayrıca bazı öğretmenler bakanlıklar (6/20) ve kolluk kuvvetleri ile de (4/30) bu eğitimde iş birliği yapılabileceğinden bahsederken, okul personelleri (3/20) ve rehberlik servisi (2/20) ile de iş birliği yapılabileceğine dair az sayıda görüş bulunmaktadır. Bununla beraber birer öğretmen ise Yeşilay, AHBAP ve belediyelerin de yardımı olabileceğini ileri sürmektedirler. Bu kapsamda öğretmenlerden bazılarının görüşleri aşağıda sunulmuştur:

"AFAD olur, Kızılay olur, işte bu bazı durumlara gönüllü olan memur arkadaşlar olabiliyor, onlarla iş birliği yapılabilir. Milli Eğitim Bakanlığı ileride bu simülasyon odaları falan kurduğunda onlarla beraber çalışabiliriz." (Ö1)

"Sağlık Bakanlığı, hemşireler, polisler, itfaiyeler ve AFAD ile beraber çalışabiliriz. Kızılay ile beraber çalışabiliriz. Onların ayrıca gelişim anlatmaları iyi olur. Onlar daha çok şey biliyor, işin kalbindeler." (Ö5)

"Toplumsal bir olay olduğu için bütün kurumlar birbirleriyle iç içe olması gerekiyor. AFAD Milli Eğitim, Gençlik Spor çok büyük geniş kapsamlı eğitimler verilmeli önce bence velilere sonra öğretmenlere ve öğrencilere verilmelidir. Bu konuda Kızılay'a ve AFAD'a çok büyük görevler düşüyor." (Ö7)

"Belediyeler, Doğal afet bakanlığı kurulabilir. AFAD falan eğitimle ilgilenmiyorlar bence ilgilenseler iyi olur diye düşünüyorum." (Ö9)

"AFAD, güzel eğitim verdiğini eşimden duydum gönüllü oldu. Keşke gelseler de bizlere de verseler anasınıfı düzeyine indirgeyerek çocuklara da anlatsalar. Bizim en büyük sıkıntımız bu hocam polis geliyor çocukların seviyesine inemiyor onlar da baklılar hocam işin içinde değiller. AFAD'da çalışan kişi de bunu okul öncesi çocuğuna nasıl anlatır, onun eğitimini alsa da gelse bize anlatsa." (Ö16)

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Araştırmada elde edilen sonuçlara göre okul öncesi dönem öğrencilerinde, okul öncesi öğretmenlerinde ve ailelerde depremle ilgili bilgi ve beceri eksiklikleri bulunmaktadır. Bunun yanı sıra deprem öncesi, esnası ve sonrasında yapılması gerekenler konusunda psikolojik ve toplumsal düzeyde eğitimlere ihtiyaç duyulmaktadır. Şüphesiz okul öncesi dönemdeki çocuklar, deprem felaketinden en fazla zarar görme riski taşımaktadırlar. Bu nedenle okul öncesi eğitimde, doğal afetlerle birlikte deprem eğitiminin de verilmesi, bu konuda farkındalık oluşturulması, bilinçlendirilmeleri ve temel davranış becerilerinin kazandırılması olası bir afet durumunda öğrencilerin kendilerini koruyabilmeleri açısından hayati öneme sahiptir (Doğan, 2016, 4; Wolmer, Hamiel, Pardo-Aviv & Laor, 2017, 1). Çocukların öğrenmeye başladıkları ilk ortam aile ortamı olduğu ve özellikle deprem konusunda ailelerinde de bilgi eksiklikleri olabileceği düşünüldüğünden ebeveynlere bu konuda gerekli eğitimlerin verilmesi gerekmektedir. Ardından okul öncesi eğitim kademesinden başlanarak tüm eğitim kademelerinde seviyelerine göre deprem eğitimi programları uygulanabilir (Sapsağlam, 2019, 290). Bununla beraber özellikle deprem sonrasında çocuklara psikolojik destek verilmesi, önemle üstünde durulması gereken bir müdahale yöntemidir (UNICEF, 2014, 105). Çünkü doğal afete maruz kalmış okul öncesi dönem çocuklarında psikolojik bozulmalar daha sık gözlemlendiğinden, kendi gelişim düzeylerine uygun ve afet algılarına duyarlı psikolojik müdahalelere ihtiyaçları vardır (Deering, 2000, 13).

Çalışmada, deprem öğretimi ile ilgili kazanımların okul öncesi eğitim programına eklenmesi gerektiği ve eklenmesinin programa olumlu anlamda katkı sağlayacağı sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca bilişsel gelişim ve sosyal ve duygusal gelişim alanları başta olmak üzere tüm alanlara depremle ilgili kazanımların eklenebileceği de öğretmenler tarafından belirtilmektedir. Tıpkı kazanımlar gibi deprem öğretimi ile ilgili konuların da programda yer alması gerektiği vurgusu yapılırken, özellikle deprem öğretimi için ayrı bir içerik oluşturulması gerektiği ve okul öncesi eğitim programının her yaş döneminde yer alması gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Okul öncesi eğitim programı için deprem öğretimi ile ilgili kazanım ve konular oluşturulurken bu yaş grubundaki çocukların ilgi süreleri, psikolojik alt yapıları ve öğrenme biçimleri dikkate alınmalıdır (Doğan, 2016, 4). ABD’de Katrina kasırgasını yaşayan yedi bin çocuk üzerinde gerçekleştirilen çalışmada, çocukların yarısına yakınının yaşadıkları afetten dolayı psikolojik sorunlar yaşadığı tespit edilmiştir. Bu durumları önlemek adına afet planlaması yapmak elzemdir (Osofsky, Kronenberg, Brennan & Hansel, 2009, 219). Bu bağlamda okul öncesi dönemde deprem öğretimi kapsamında, kazanım ve konular oluşturulurken sosyal ve duygusal alan başta olmak üzere tüm gelişim alanları üzerinde durulması gerektiği vurgulanabilir.

Okul öncesi dönemde deprem öğretimi gerçekleştirilirken öğretme-öğrenme sürecinin nasıl olması gerektiği ile ilgili olarak öğretmenlerin görüşlerinden, öğrencileri süreçte aktif kılacak ve birden fazla duyularına hitap edecek drama, video, oyun, görsellerle destekleme, gezi, simülasyon ve etkinlikler gibi yöntemlerin süreçte kullanılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Nalkıran ve Karamustafaoğlu (2020, 104) öğrencilerin, doğal afetlerin türlerine göre öncesinde, esnasında ve sonrasında yapılması ya da yapılmaması gerekenleri içselleştirebilmeleri ve kalıcı olarak öğrenmeleri için farklı video-film gösterisi, resim-fotoğraf sergisi, kompozisyon-şiiir çalışması, proje ödevi, sunum veya AFAD, Kızılay, Sağlık Bakanlığı gibi farklı öğrenme ortamlarına geziler yapılabileceğini vurgulamaktadırlar. Eğitim durumları, kazanımlara nasıl ulaşılabileceğine odaklandığından (Berkant, 2020, 266) uygun yöntem ve teknik seçimlerinin yapılması önem arz etmektedir. Özellikle deprem öğretiminde öğrencilerin AFAD’a gezi düzenlenerek deprem simülasyon turlarında, deprem öncesinde, esnasında ve sonrasında yapılması/yapılmaması gerekenleri yaparak-yaşayarak öğrenme fırsatı bulmaları kalıcı öğrenmeleri de beraberinde getirecektir (Nalkıran ve Karamustafaoğlu 2020, 103). Okul dışında gerçekleştirilen bu tarz öğrenmeleri öğrenciler, uzun yıllar boyunca unutmamaktadırlar (Dillon & diğerleri, 2006, 109). Bu nedenle özellikle böylesine hayati konularda bu tip öğrenme deneyimleri yaşamalarının, öğrenciler için büyük bir fayda sağlayacağı ileri sürülebilir.

Çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin, deprem öğretiminin ölçme-değerlendirmelerinin genellikle gözlem ile yapılabileceği görüşünde oldukları sonucuna varılmıştır. Buna ek olarak soru-cevap ve portfolyo gibi yöntemlerin de kullanılabileceği belirlenmiştir. Ölçme-değerlendirme boyutu eğitim programlarının son ve tamamlayıcı ögesi olduğundan, eğitim sistemlerinde kaçınılmaz olarak yer almaktadır. Bununla birlikte eğitim sisteminde tam anlamıyla bir değerlendirme yapabilmek için, eğitim sürecinin tümünü kapsayan bir inceleme yapılması gerektiği alanyazında sıklıkla vurgulanmaktadır (Demirel, 2012; Gürçan ve Uysal, 2004, 6; Uşun, 2012, 5; Yüksel ve Sağlam, 2012, 10). Bu nedenle deprem öğretiminde de bu duruma uygun ölçme-değerlendirme uygulamalarının yapılmasının gerektiği belirtilebilir. Deprem öğretiminde özellikle öğretmenlerin gözlemlediği eksiklikler, yine bu alanda eğitsel oyunlar, görsellerle destekli sunumlar ve özellikle tatbikat gibi uygulamalarla pekiştirilmelidir (Doğan, 2016, 4).

Öğretmenler deprem öğretiminde iş birliği yapabilecekleri kurum ve kişilerin başında AFAD ve Kızılay’ın olduğu görüşündedirler. Öğretmenler deprem öğretiminde, bu kurumlara ek olarak okul personeli ile de iş birliği içerisinde çalışılması gerektiğini düşünmektedir. UNICEF (2014) tarafından hazırlanan raporda, doğal afetlere hazırlıklı olmak için bir afet planı hazırlanmasının ve tatbikatlar yapılmasının önemi vurgulanmaktadır. Bu bağlamda okul öncesi eğitim kurumlarında, olası bir afet durumunda öğrenci ve personelin panik halinde hareket etmemeleri için hem öğrencilerin hem de okuldaki tüm personelin gerekli bilgi ve tatbiki eğitimi önceden almış olmaları gerekmektedir (ISMEP, 2014).

Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre, uygulayıcılara ve araştırmacılara yönelik olarak şu öneriler ileri sürülebilir:

- Çalışmada okul öncesi öğretmenleri; öğrencilerinde, okul öncesi öğretmenlerinde ve ailelerde depremle ilgili ciddi bilgi ve beceri eksiklikleri olduğunu belirttiklerinden dolayı öğretmenlerin deprem öğretimi konusunda hizmet içi eğitime tabi tutulması önerilebilir. Bununla birlikte ailelere de deprem ile ilgili eğitim verilebilir. Okul öncesi dönem öğrencilerine de düzeylerine göre eğitim programları oluşturulabilir.
- Araştırmada deprem öğretimi ile ilgili kazanımların okul öncesi eğitim programına eklenmesinin olumlu anlamda katkı sağlayacağı sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca bilişsel gelişim ve sosyal ve duygusal gelişim alanları başta olmak üzere tüm alanlara depremle ilgili kazanımların eklenebileceği de öğretmenler tarafından belirtilmektedir. Aynı şekilde deprem öğretimi ile ilgili konuların da programda yer alması

Aslandereen, M. & Berkant, H. G. (2023). Okul öncesi eğitimde depremin öğretimine ilişkin öğretmen görüşleri. *Journal of Educational Reflections*, 7(2), 22-34.

gerektiği vurgusu yapılırken, özellikle deprem öğretimi için ayrı bir içerik oluşturulması gerektiği ve okul öncesi eğitim programının her yaş döneminde yer alması gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu sonuçlara göre deprem öğretimi ile ilgili kazanım ve konularının, okul öncesi eğitim programının her kademesine ve gelişim alanına yerleştirilmesi önerilebilir.

- Çalışmada okul öncesi dönemde deprem öğretimi gerçekleştirilirken öğretme-öğrenme süreçlerinin nasıl olması gerektiği ile ilgili olarak öğretmenler, öğrencileri süreçte aktif kılacak, yaparak-yaşayarak öğrenebilecekleri yöntemlerin kullanılması gerektiğini düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle, okul öncesi eğitim programlarının öğretme-öğrenme süreçlerine öğrencilerin aktif olarak öğrenebilecekleri ve değerlendirilebilecekleri şekilde etkinlikler yerleştirilebilir.
- Çalışmada öğretmenler, deprem öğretiminde iş birliği yapabilecekleri kurum ve kişiler arasında AFAD, Kızılay ve okul personelinin olduğunu belirtmektedirler. Bu bağlamda özellikle AFAD başta olmak üzere Kızılay ve okul rehberlik servisi ile birlikte deprem öğretimi ile ilgili çeşitli projeler geliştirilip yürütülebilir.
- Çalışmanın örneklemini okul öncesi öğretmenlerinden oluşturduğundan, aynı konuda farklı kademedeki öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin görüşlerinin alınacağı çalışmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Altunok Çal, İ., & Yeşil, R. (2019). Okul öncesi dönem çocuklarının sorumlu davranma düzeylerini belirleme ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(3), 2415-2431.
- Aral, N. (2023). Depremin çocuklar üzerindeki etkileri. *Çocuk ve Gelişim Dergisi*, 6(11), 93-105.
- Aydoğdu, F., & Fofana, A. (2023). Depremin küçük çocuklar üzerindeki etkileri ve müdahale programları. *International Conference on Trends in Advanced Research*, 1, 20–25.
- Baltacı, A. (2017). Nitel veri analizinde Miles-Huberman modeli. *Abi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (AEÜSBED)*, 3(1), 1-15.
- Başkale, H. (2016). Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenirlik ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(1), 23-28.
- Berkant, H. G. (2020). Program geliştirme ve öğrenme-öğretme. H. G. Berkant (Ed.), *Eğitimde Program Geliştirme Kuramdan Uygulamaya Örneklerine* (265-303). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bertrand, J. (2012). Preschool programs: Effective curriculum. Comments on Melhuish and Barnes, Kagan and Kauerz, Schweinhart, and Leseman. *Montreal, Quebec: Centre of Excellence for Early Childhood Development*, 1-7.
- Çoban, A., & Ergenekon, Ö. (2021). Okul öncesi eğitiminin amaçlarına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *Al Farabi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 1-18.
- Deering, C. G. (2000). A cognitive developmental approach to understanding how children cope with disasters. *Journal of Child & Adolescent Psychiatric Nursing*, 13(1), 7-16.
- Demirel, Ö. (2012). *Eğitimde program geliştirme kuramdan uygulamaya*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Dikici Sığırtmaç, A., Hoş, G., & Abbak, B. S. (2011). Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitiminde yaşanan sorunlara yönelik kullandıkları çözüm yolları ve önerileri. *Abi Evran Üniversitesi Karşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(4), 205-223.
- Dillon J. ve diğerleri. (2006). The value of outdoor learning: evidence from research in the UK and elsewhere. *School Science Review*, 87(320), 107-111.
- Doğan, F. (2016). *Okul öncesi çocuklarda (4-6 yaş) deprem, yangın ve tahliye konusunda durum tespitinin yapılması*. Yüksek lisans tezi, Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Doğan, F., & Kırkıncioğlu, M. (2020). Okul öncesi çocuklarda (4-6 yaş) deprem, yangın ve tahliye konusunda durum tespitinin yapılması. *İSG Akademik*, 2(2), 145-159.
- Fetihi, L., & Gülay, H. (2011). Deprem bilinci artırma programı'nın (Debap) 6 yaş çocukları üzerindeki etkisi. *International Online Journal of Educational Sciences*, 2(1), 1-17.
- Giannopoulou, I., Dikaiakou, A., & Yule, W. (2006). Cognitive-behavioural group intervention for PTSD symptoms in children following the Athens 1999 earthquake: A pilot study. *Clinical child psychology and psychiatry*, 11(4), 543-553.
- Gülay, H. (2010). An earthquake education program with parent participation for preschool children. *Educational Research and Reviews*, 5(10), 624-630.
- Gürçan, A., & Uysal, Ö. (2004). *Assure modeli ile öğretim tasarımı ve örnek bir uygulama*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004, Malatya.
- ISMEP (2014). *İstanbul sismik riskin azaltılması ve acil durum hazırlık projesi*. Eğitim Kurumları İçin Afet Acil Yardım Planlama Rehberi, İstanbul.

- Aslandereen, M. & Berkant, H. G. (2023). Okul öncesi eğitimde depremin öğretimine ilişkin öğretmen görüşleri. *Journal of Educational Reflections*, 7(2), 22-34.
- Işık, Ö., Aydınoglu, H. M., Koç, S., Gündoğdu, O., Korkmaz, G., & Ay, A. (2012). Afet yönetimi ve afet odaklı sağlık hizmetleri. *Okmeydanı Tıp Dergisi*, 28(Ek sayı 2), 82-123.
- MEB. (2013). *Okul öncesi eğitimi programı*. Ankara: MEB.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded Sourcebook*. (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Nalkıran, T., & Karamustafaoglu, O. (2020). Doğal afetler konusunun okul dışı öğrenme ortamında öğretimi: AFAD gezisi. *Journal of Instructional Technologies and Teacher Education*, 9(2), 91-113.
- Osofsky, H. J., Osofsky, J. D., Kronenberg, M., Brennan, A., & Hansel, T. C. (2009). Posttraumatic stress symptoms in children after Hurricane Katrina: Predicting the need for mental health services. *American Journal of Orthopsychiatry*, 79, 212-220.
- Öcal, A. (2007). İlköğretim okullarında deprem hazırlıkları: Kırıkkale il örneği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 1-12.
- Özdemir, D., Eruzun, H. M., & Kuru, N. (2021). 1952'den 2021'e Türkiye'deki okul öncesi eğitim programlarında sosyal-duygusal gelişim. *JRES*, 8(2), 314-335.
- Özdemir, Ü., Ertürk, M., Güner, İ., & Koca, K. (2001). İlköğretimde deprem ve depremin zararlarından korunma yollarının önemi. *Doğu Coğrafya Dergisi* 7(1), 109-131.
- Öztürk, M. K. (2013). Sınıf öğretmeni adaylarının deprem deneyimleri üzerine bir araştırma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1), 308-319.
- Sak, R. (2005). *Erkek okul öncesi öğretmenlerinin göreve başladıklarında karşılaştıkları durumlar ve bu öğretmenlerin velilerinin erkek okul öncesi öğretmenleri hakkındaki düşünceleri*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sapsağlam, Ö. (2019). Okul öncesi dönem çocuklarında doğal afet farkındalığı. *Ondokuz Mayıs University Journal of Education Faculty*, 38(1), 283-295.
- Senemoğlu, N. (2020). *Gelişim öğrenme ve öğretim kuramdan uygulamaya*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tantekin Erden, F., & Altun, D. (2014). Sınıf öğretmenlerinin okul öncesi eğitim ve ilköğretime geçiş süreci hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 13(2), 481-502.
- Tuncer, N., Sözen, Ş., & Sakar, Ş. (2021). Okul öncesi eğitimde deprem farkındalığı: Deprem benden küçüksün" projesi, Tokat ili örneği. *International Journal of Educational Spectrum*, 3(1), 1-27.
- UNICEF (2014). *Acil durumlarda çocuk koruma eğitimi katılımcı el kitabı*. UNICEF Türkiye Temsilciliği, Ankara.
- Uşun, S. (2012). *Eğitimde program değerlendirme süreçler yaklaşımlar ve modeller*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Wolmer, L., Hamiel, D., Pardo-Aviv L., & Laor, N. (2017). Addressing the needs of preschool children in the context of disasters and terrorism: assessment, prevention, and intervention. *Current Psychiatry Reports*, 19(7), 1-9.
- Yerliyurt, N. S., & Ersoy, M. (2021). Okul öncesi eğitim programı ile ilgili Dergipark'ta yayımlanan makalelerin incelenmesi: 2013-2020. *OPUS International Journal of Society Researches*, 17(37), 4104-4153.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, M. (2020). *İlköğretim okullarındaki öğretmenlerin deprem öncesi ve deprem sonrası öğrenme ve öğretme başarıları ile deprem sonrası oluşabilecek değişiklikleri*. Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yüksel, A. N. (2020). Nitel bir araştırma tekniği olarak: Görüşme. *Social Sciences Studies Journal*, 6(56), 547-552.
- Yüksel, İ., & Sağlam, M. (2012). *Eğitimde program değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

ARAŞTIRMACILARIN MAKALEYE KATKI ORANI BEYANI

Birinci yazar katkı oranı: %50 (Araştırmanın giriş, kuramsal temelleri, ilgili araştırmalar, sonuç ve tartışma, İngilizce uzun özet bölümlerinin oluşturulması)

İkinci yazar katkı oranı: %50 (Araştırma soruları, yöntem, bulgular, kaynakça, öneriler bölümlerinin oluşturulması)